

Panium - Nomer Lima

Para Perampog saka Bangsamu: Kaluhuran lan Rubuhipun Roma ing Ramalan

Jeff Pippenger

2025-03-05

Kitab Daniel mbabar sawijining kisah kenabian kang nggumunake, ngrajut sawijining asas pangulangan lan pamekaran kang mili ngliwati penglihatan-penglihatane, wiwit saka patung logam ing pasal 2 nganti tekan konflik-karajan kang ruwet ing pasal 11. Ing sajroning kerangka iki, muncul sawijining prakara kang kuwat lan ngyakinake: Perang Actium ing taun 31 SM, kang pungkasané nuwuhake rubuhipun Mesir ing taun 30 SM, mapan minangka panggenapan kang wigati tumrap Daniel 11:25, 26, minangka pratandha miyose kakuwasan unggul Roma pagan sajrone 360 taun.

Daniel 11 diwiwiti kanthi munggah lan runtuhé karajan-karajan gedhé sawisé séda Alexander Agung ing taun 323 SM. Nanging, nalika tekan ayat 14, ana owah-owahan. Ing sakubengé taun 200 SM, nalika Antiochus III (Magnus) nyawisaké perang ing Panium nglawan ratu-bocah Ptolemaios V, Roma mèlu campur tangan, dudu mung minangka wong sing nonton, nanging minangka “wong-wong kang ngrampog bangsamu.” Amarga prihatin bab njamin pasokan gandum Mesir ing tengah-tengah kekisruhan Helenistik, Roma nduduhaké pangaribawané sajrone Perang Makedonia Kapindho (200–197 SM), lan kanthi mangkono nyiyapaké panggung tumrap peran kenabiannya.

Panguwasané Roma Atas Wong-wong Yahudi

Ngalih kanthi cepet marang taun 63 SM, lan ayat 16 nemu kaleksanan nalika Pompey nyerbu Yerusalem, mlebu ing Papan Mahasuci lan netepaké panguwasané Roma marang “tanah kang mulya.” Saka kéné, ayat 17 nganti 22 nglacak suksesi tokoh-tokoh Roma: kampanye-kampanye Pompey ing sisih wétan, panaklukan-panaklukan Julius Caesar lan pambunuhané ing taun 44 SM, pamaréntahan Augustus Caesar kang nglumpukaké pajeg (kacathet ing Lukas 2:1) kang rampung ing taun 14 M, lan Tiberius kang ngawasi panyalibané Kristus ing taun 31 M, nalika “pangéran prajanjian” dipatèni. Garis kenabian saka Pompey ing Yerusalem nganti Titus ing Yerusalem ing taun 70 M, ngandharaké garis panguwasané Roma marang umaté Allah.

Miwiti saka sawijining Jendral Romawi sing najisake Padaleman Suci nganti tekan pungkasan nalika sawijining Jendral Romawi ngrusak Padaleman Suci maringi pratandha Alpha lan Omega. Miwiti kanthi panajisan lan dipungkasi kanthi karusakan, garis sajarah iku uga ngemot panajisan lan karusakane Panjenengane kang ngandika bab Sarirane piyambak, “Rubuhna padaleman iki lan sajroning telung dina Aku bakal ngedegake maneh.” Kayekten iku kawangun saka aksara kapisan, kaping telulas, lan pungkasan saka alfabet Ibrani, lan garis sing diwiwiti karo Pompey lan dipungkasi karo Titus nyakup sawijining karusakan padaleman ing tengah sing dilambangake déning salib sing ana ing tengah saka

telung salib, kang diadegake pas ing tengahing minggu nalika Kristus rawuh kanggo netepake prejanjian. Ayat nembelas nganti rong puluh loro makili sawijining garis kenabian sing ngemot pratandha kayekten. Ana sawatara garis kenabian sing wigati ing sajroning sajarah kang diwakili déning ayat-ayat kasebut, nanging tema utama saka garis iku yaiku kaunggulan panguwasane Roma marang wong-wong Yahudi.

Pasekuton lan Prajanjèn

Ayat 23 “ngulang lan ngrembakaaké” kanthi mbalèni manèh marang taun 161–158 SM, nalika wong-wong Yahudi ing sangisoré pimpinan Yudas Makabeus ngadani prajanjèn pasèkuthon karo Roma (1 Makabe 8). Iki negesaké strategi pambangunan kakaisaran Roma kang khas—panaklukan lumantar prajanjèn-pranjèn lan aliansi, sawijining cara kang béda karo para leluhuré. Ayat 24 ngrampungaké tahapan iki, kanthi nyathet yèn Roma bakal “ngrancang piranti-pirantiné saka bètèng-bètèng, nganti sawatara mangsa.”

Lan sawisé prajanjian digawé karo dhèwèké, dhèwèké bakal tumindak kanthi cidra; amarga dhèwèké bakal munggah, lan bakal dadi kuwat kanthi umat kang sathithik. Dhèwèké bakal mlebu kanthi tentrem nganti tekan papan-papan kang paling subur ing propinsi; lan dhèwèké bakal nindakaké apa kang durung tau ditindakaké déning para leluhuré, utawa déning para leluhuré para leluhuré; dhèwèké bakal nyebaraké ing antarané wong-wong mau barang rampasan, lan jarahan, lan kasugihan: malah dhèwèké bakal ngrancang piranti-pirantiné nglawan benteng-benteng kang kuwat, nganti sapirang wektu. Daniel 11:23, 24.

Kanggo Sawatara Wektu

Tembung sing dipertalih dadi “nglawan” bisa dimangertèni minangka tembung “saka”. Roma ngramal piranti-pirantiné “saka”. Tembung “saka” ing ayat iku nuding marang kutha Roma, jantung politik lan militèring kakaisaran, minangka dhasar saka strategi-strateginé. “Wektu” iku sacara profètis 360 taun, diwiwiti nalika Mesir gugur ing taun 30 SM sawisé Actium, lan dipungkasi ing taun 330 nalika Konstantinus nilar Roma menyang Konstantinopel.

Ayat 25 lan 26 mligi ngarah marang Actium dhewe.

Lan dhèwèké bakal nggegirisi dayané lan kawanéni nglawan ratu ing kidul kalawan bala gedhé; lan ratu ing kidul bakal kaobongaké marang perang kalawan bala sing gedhé banget lan rosa; nanging dhèwèké ora bakal bisa madeg, awit bakal ana rancangan-rancangan kang disusun nglawan dhèwèké. Malah wong-wong kang padha mangan saka pandumaning pangané bakal numpes dhèwèké, lan balané bakal banjir nglimpah; lan akèh wong bakal rubuh katumpes. Daniel 11:25, 26.

Ing taun 31 SM, Oktavianus, minangka wakilé Roma minangka “raja ing sisih lor,” nglumpukaké bala pasukané nglawan Mesiré Kleopatra, “raja ing sisih kidul,” ana ing sawijining paprangan laut kang agung banget. “Bala tentara” Antonius lan Kleopatra kang “gedhé banget lan rosa” dadi goyah, kaalahaké déning “akal-akalan” strategi (taktik Agripa)

lan pengkhianatan—pambelotan saka para sekutuné Antonius lan munduré Kleopatra ing tengahing paprangan. Ing taun 30 SM, Mesir dadi provinsi Roma, miwiti panguwasané Roma kapir tanpa tandhing. Jangka wektu 360 taun iki, saka 30 SM nganti 330, selaras karo kaluhuran Roma kang mapan ing benteng asalé, nganti pamindhahan Konstantinus “ngguguraké” benteng mau, kaya kang wis dinubuataké ing Daniel 8:11.

Panjenengané malah ngluhuraké dhiriné nganti marang Pangérané wadya, lan déning panjenengané kurban saben dina iku dicabut, lan papan pasucèné Panjenengané dirubuhaké. Daniel 8:11.

Nalika Konstantinus nyingkiraké kutha Roma demi kutha Konstantinopel, dhèwèké nilar kekosongan panguwasa ing kutha Roma sing mbukak dalan tumrap gréja kepausan kanggo njupuk kalenggahan panguwasa sing diwakili déning kutha Roma. Tindak iku netepi ayat loro saka Wahyu telulas.

Lan kéwan galak kang dakdeleng iku kaya macan tutul, lan sikilé kaya sikilé bruwang, lan cangkeme kaya cangkeme singa; lan naga mau maringaké marang dheweke panguwasané, lan dhamparé, sarta panguwasa kang gedhé. Wahyu 13:2.

Ing Daniel 8, ana rong tembung Ibrani sing béda, loro-loroné diterjemahaké minangka “sanctuary,” kang mbedakaké carita babagan papan suci ing kitab Daniel. Kitab Daniel nggambaraké sawijining peperangan antarané Kristus lan Iblis, kaya dene katuduhaké ana ing para wakil kadonyan saka Kristus lan Iblis. Babil, wakil kadonyané Iblis, ngrebut Yerusalem ing wiwitan kitab Daniel, lan Yerusalem ngrebut Babil ing ayat patang puluh lima saka pasal sewelas. Karajan-karajan sing diwakili déning kutha Yerusalem lan kutha Babil iku “sanctuaries of strength.” Kutha Babil lan Yerusalem loro-loroné padha dadi sanctuaries of strength, lan loro-loroné uga nduwèni padaleman suci dhéwé-dhéwé ana ing sajroning kutha. Padaleman Pantheon ana ing kutha Roma, lan padaleman ing Yerusalem iku dadi pasangané ing carita ramalan. Babil lan kutha Roma iku tiron palsu saka Yerusalem.

Ing Daniel 8, loro tembung Ibrani iku yaiku “miqdash” ing ayat 11, ing ngendi sungu cilik (Roma kapir) nguncalaké mudhun “papan pasucene” (kutha Roma), nalika Konstantinus pindhah ing taun 330. Tembung sijiné yaiku “qodesh” ing ayat 13, 14, ing ngendi pasucèné Gusti Allah ngentèni panyucèn sawisé 2300 dina. Sanadyan loro-loroné diterjemahaké minangka pasucèn, “miqdash” bisa makili bentengé Gusti Allah utawa benteng kapir, déné “qodesh” mung dienggo ing Kitab Suci kanggo makili pasucèné Gusti Allah.

Ing Daniel 11:31, “papan suci kang kuwat” (kutha Roma) dipaèmi nalika wong Barbar lan Vandal nggawa peperangan menyang kutha Roma. “Lengen-lengen” ing ayat iku diwiwiti karo Clovis ing taun 496 lan diterusaké nganti Roma kapapanan nggayuh kalungguhané kanthi sampurna ing taun 538, nalika wong Ostrogoth diusir saka kutha iku.

Garis kenabian saka Actium ngluwihi 330. “Kapal-kapal saka Kittim” ing ayat 30 nuduhaké bangsa Vandal ing sangisoré Genseric, kang ngrampog Roma ing taun 455, minangka pratandha ambruké Roma Kulon. Sawisé iku, Roma Kapal banjur munggah, mrentah

wiwit taun 538 nganti 1798; sajroning 1260 taun nganti Jenderal Berthier saka Napoleon marakaké “tatuné sing matèni” kanthi nyekel Pius VI. Telung atus sawidak taun Roma kapir, saka 30 SM nganti 330, nggambaraké 1260 taun Roma kapapal, saben-saben diwiwiti nalika alangan katelu (Mesir, Ostrogoth) tiba.

“Ratu saka lor” jaman modern iku muncul ing ayat 40. Ing taun 1989, kepausan, kanthi sesambungan rahasia karo Amerika Sarékaté Reagan (dilambangaké minangka kréta perang, kapal-kapal, lan pasukan jaran), ngrubuhaké USSR, yaiku “ratu saka kidul” (ateisme/Komunisme). Ayat 41 nétélakaké kepausan ngrebut “tanah kang mulya”—ngowahi Amerika Sarékat Protestan dadi Amerika Sarékat Katolik—dene ayat 42 lan 43 nétélakaké yèn Perserikatan Bangsa-Bangsa, kang diwakili déning Mesir, nyerah marang sawijining pasamuwan telung rupa kang dumadi saka Perserikatan Bangsa-Bangsa (naga), Vatikan (kéwan), lan Amerika Sarékat (nabi palsu), kang nuntun donya menyang Armageddon. Ayat 45 medharaké pungkasaning kakuwasan iki, “tanpa ana siji waé kang nulungi,” tatué waras ing ayat patang puluh siji, nanging nasibé wis dipesthèkaké ing ayat patang puluh lima.

Actium ing taun 31 SM punika dados pokoking ayat 25 lan 26, miwiti pamaréntahanipun Roma salami 360 taun saking papan sucinipun-bentengipun. Kanthi ayat patbelas dados sawijining pènget, cariyos bab Roma kapir wiwit saking ayat nembelas ngantos tumuju marang transisi dhateng Roma kapapalèn ing ayat telung puluh siji punika dados garis jangkepipun Roma kapir. Garis punika kapérang dados tiga pérangan. Ayat nembelas ngantos selikur kalih punika garis panguwasanipun Roma tumrap Israèl kuna. Ayat selikur tiga lan selikur sekawan nandhakaké pakaryan pambangunan kakaisaran ingkang dipunginakaken Roma nalika ngrebut lumantar aliansi lan prajanjèn sesarengan kaliyan kakiyatan militèr. Ayat selikur sekawan ngantos dumugi ukara pungkasan ing ayat telung puluh siji punika satunggaling garis kalih pérangan ingkang makili sawijining mangsa nalika Roma ngluhuraké dhirinipun piyambak, lajeng katutugan déning sawijining rubuh.

“Wanci kang wus katetepake” iku pungkasaning 360 taun ing taun 330. Ayat rong puluh pitu nganti tekan ukara pungkasan ing ayat telung puluh siji, kang netepake kapan kakuwasan kepausan, kang dipralambangake minangka kanisthan kang njalari kasirnan, kaasta lenggah ing dhampar ing taun 538, iku sajarahing Roma kapir sajroning konteks mangsa telung atus sawidak taun pamarentahan kang paling luhur, kang banjur katutugan déning rong atus wolung taun saka rubuhe kang lumaku sethithik mbaka sethithik.

Mulané, “wektu” ing ayat kaping patlikur diwiwiti ing taun 31 SM kanthi anané panyawijèn ratu ing sisih kidul menyang wewengkoné ratu ing sisih lor, lan pungkasané ana ing taun 330 kanthi anané pamisahan ratu ing sisih lor dadi wétan lan kulon. Wiwit taun 330 nganti 538, Roma pagan saya suwe saya buyar. Manéka identifikasi kenabian sing magepokan karo manéka tataran ambruké Roma pagan iku dadi jangkar-jangkar kenabian sing ndadèkaké para siswa ramalan bisa mangertèni Sabda kenabiané Gusti Allah. Minangka panggenepan ayat kaping patbelas saka Daniel sewelas, Roma netepaké wahyu iku, lan salah siji cara Roma nindakaké bab iku yaiku lumantar ambruké dhéwé. Ayat iku ngandika, “uga para

perampog saka bangsamumu bakal ngluhuraké awaké dhéwé supaya netepaké wahyu; nanging wong-wong iku bakal tiba.”

Nalika Roma diserang déning kapal-kapal Kittim, lan sawisé iku nyerang sisih kidul, kedadéan iku ora kaya sing kapisan utawa sing pungkasan, awit wiwit ing kéné tumiba kakuwasan Roma lagi digambarake. Papat slomprèt kang kapisan saka pitu slomprèt ing Kitab Wahyu, kang kapacak ana ing pasal wolu, kanthi cetha nggambarake papat kakuwasan utama sing pungkasane nggawa Roma Kulon marang pungkasané ing taun 476. Wahyu iku ditetepake nalika para rampog saka bangsamu ngluhurake awaké dhéwé lan banjur tiba. Wahyu kenabian iku digambarake ing sajroning rerangkèn tumibané Roma. Roma kapir Kulon ambruk wiwit taun 330 nganti 538. Roma Kapapal ambruk ing taun 1798. Ing sajarah slomprèt kaping lima lan kaping nem, Roma Wétan ambruk marang Turki Ottoman ing taun 1453. Telung tumiba iku minangka pérangan saka wahyu sing ditetepake déning para rampog saka bangsamu.

Ayat punika mratelakaken, “lan para garonging bangsamu ugi bakal ngluhuraké awaké dhéwé kanggo netepaké sesanti; nanging bakal padha rubuh.” Wiwit taun 31 SM dumugi 330, Roma kafir “ngluhuraké awaké dhéwé” sajroning kaunggulanipun nguwasani donya. Wiwit 330 dumugi 538, Roma kafir ambruk saking kalenggahanipun kanggo nyawisaké manungsa dosa lenggah wonten ing Padalemané Allah, lan ngumumaké dhirinipun piyambak dados Allah. Wiwit 538 dumugi 1798, kakuwatan kapapaan “ngluhuraké awaké dhéwé,” lan ing taun 1798 wong-wong mau ambruk. Wiwit taun 31 SM dumugi 330, Roma Kulon “ngluhuraké awaké dhéwé” bilih piyambakipun punika pusat Kakaisaran Romawi, lan wiwit 330 dumugi 476, piyambakipun ambruk. Ing taun 330 Konstantinus ngluhuraké bilih Konstantinopel punika pusat Roma Wétan, lan ing taun 1453 Roma Wétan ambruk. Mangsa-mangsa saking manéka warna perwakilan Roma, saben-saben gadhah sawijining mangsa nalika Roma ngluhuraké awaké dhéwé, ingkang lajeng katutug déning sawijining mangsa ingkang nggambaraken ambrukipun, awit “para garonging bangsamu bakal ngluhuraké awaké dhéwé kanggo netepaké sesanti; nanging bakal padha rubuh.”

Tembung Ibrani sing dipunjarwakaken dados “para rampog” langkung trep menawi dipunjarwakaken dados “para perusak” awit langkung cocog kaliyan teges utami saking oyodipun—yakuwi nembus utawi ngrusak—tinimbang namung “para rampog” kemawon (ingkang nggambaraken tumindak nyolong). Tembung punika nedahaken tiyang-tiyang ingkang mecah wates-wates, angger-angger, utawi prajanjèn, boten namung nyolong barang. Rum punika sang perusak wonten ing panguwatosing Kitab Suci, sanadyan dipunjarwakaken dados “para rampog” ing ayat kaping patbelas. Ing Daniel bab kalih Rum punika karajan wesi, lajeng ing bab pitu kewan kaping sekawan ugi Rum.

Sawisé iku aku weruh ing wahyu-wahyu wayah bengi, lah ana kéwan kaping papat, nggegirisi lan ngedab-edabi, sarta kuwat banget; lan nduwèni untu wesi gedhé: iku mangan nganti tumpes lan ngremuk-remuk dadi pecahan-pecahan, lan ngidak-idak sisane nganggo sikilé dhéwé: lan iku béda karo kabèh kéwan sing sadurungé ana; lan iku nduwèni sepuluh sungu. Daniel 7:7.

Kéwan kaping papat—yaiku Roma—duwé untu “wesi,” awit iku karajan kaping papat sing padha kang ing pasal loro digambaraké minangka wesi. Ing ayat pitu, kéwan kaping papat saka Roma iku “ngremuk dadi pecahan-pecahan,” lan nalika ngremuk dadi pecahan-pecahan, iku “ngidak-ngidak turahané nganggo sikilé.” Kéwan saka Roma iku karajan wesi, lan sipat ngremuk dadi pecahan-pecahan lan ngidak-ngidak turahané iku nglambangaké tumindak panyiksa. Panyiksa kang ditibakaké marang Israèl kuna iku sawijining “tandha.”

Salajengipun sakehing ipat punika badhé tumeka dhateng sira, sarta ngoyak lan nyusul sira, nganti sira katumpes; awit sira boten mirengaken swaraning Pangeran Yehuwah, Allahira, kanthi netepi pepakenipun lan pranatan-pranatanipun ingkang dipun dhawuhaken dhateng sira: Lan punika badhé dados pratandha lan kaéraman tumrap sira, sarta tumrap turunira ing salawas-lawasipun. Amargi sira boten ngabekti dhateng Pangeran Yehuwah, Allahira, kanthi kabungahan lan kanthi sukaing manah, awit saking kathahing samukawis; Mila sira badhé ngabdi dhateng satru-satrunira ingkang badhé dipun utus dening Pangeran Yehuwah nglawan sira, kanthi kaliren, lan kanthi ngelak, lan kanthi kawudanan, lan kanthi kakiranganing samukawis: sarta piyambakipun badhé masang gandharing wesi wonten ing gulunira, nganti piyambakipun sampun numpes sira. Pangeran Yehuwah badhé ndhatengaken satunggaling bangsa nglawan sira saking papan ingkang tebih, saking pungkasaning bumi, kanthi rikat kados manuk garudha mabur; satunggaling bangsa ingkang basanipun boten badhé sira mangertosi; Satunggaling bangsa ingkang wingas pasuryanipun, ingkang boten ngurmati tiyang sepuh, lan boten nedahaken sih dhateng para anom. Pangandharing Toret 28:45–50.

Paugeran-paugeran tumrap Israèl kuna kang kadadosaké déning pambrontakané iku dadi “tandha lan kaélokkan, lan tumrap turunira ing salawas-lawasé.” Paugeran iku bakal ditibakaké marang wong-wong mau lumantar “sawijining bangsa kang galak pasuryané.” Kéwan galak mawa untu wesi kang “ngremuk dadi pecahan-pecahan lan ngidak-idak turahané” ing pasal pitu iku uga karajan kaping papat kang metu saka paméranganing karajané Aleksander, lan kaya déné ing pangandika Musa ing Kitab Pangandharing Toret, karajan iku sawijining bangsa kang basané ora bakal dingertèni déning Israèl kuna. Karajan Rum ing Daniel pasal wolu iku sawijining bangsa kang galak pasuryané lan sawijining bangsa kang ngucap nganggo basa liya.

Saiki menawa kang wis remuk iku, dene papat jumeneng ngganteni iku, papat karajan bakal ngadeg metu saka bangsa iku, nanging ora nganggo kakuwatané. Lan ing wekasaning mangsa karajané, nalika para wong duraka wus ngancik pepak, ana ratu kang rupané sengit lan mangertèni ukara-ukara peteng, bakal ngadeg. Daniel 8:22, 23.

“Para perampok (para perusak) saka bangsamumu” netepaké wahyu iku, padha ngluhuraké awaké dhéwé lan banjur padha tiba. Karajan wesi kaping papat iku yaiku Roma kaping, kang mrentah kanthi kaluhuran kang paling unggul nalika ngluhuraké awaké dhéwé, nanging ambruké sing pungkasan dadi sawijining ciri kenabian kang netepaké wahyu iku. Padha diarani para perusak, awit padha ngidak-idak umaté Allah lumantar panganiaya.

Kita badhé nerusaké panaliten punika wonten ing artikel salajengipun.